

17.6.2003

1064/4/01

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Juha Niemelä

KANSANELÄKELAITOKSEN ASIANTUNTIJALÄÄKÄRIN ESTEELLISYYS JA PÄÄTÖSTEN PERUSTELEMINEN

1

KANTELU

A arvosteli 29.3.2001 päivätyssä kirjeessään Kansaneläkelaitoksen toimiston ja sen asiantuntijalääkärin B:n menettelyä sairauspäiväraha-asiassaan.

A:n mukaan B kirjoitti hänelle hoitavana lääkärinä sairauslomaa ajalle 28.1.–2.2.2000. Kansaneläkelaitoksen asiantuntijalääkärinä toimiessaan B oli A:n mukaan kuitenkin, vastoin aiempaa kantaansa, pitänyt häntä työkykyisenä. Toimisto epäsi A:lta sairauspäivärahan. A:n mukaan toimisto on asian myöhemmässä käsittelyssä etsinyt toisen lääkärin, joka suostui "siunaamaan" jo ennakoitua päätöksen.

A pyysi oikeusasiamiestä tutkimaan toimiston ja B:n menettelyn sen jälkeen, kun tarkastuslautakunta oli ensin käsitellyt hänen päivärahavalituksensa.

2

SELVITYS

Kansaneläkelaitoksen toimiston selvitys

Kansaneläkelaitoksen toimisto on todennut, että B katsoi A-lääkärinlausunnossaan A:n työkyvyttömäksi ajalle 28.1.–2.2.2000. A esitti hakemuksessaan sanotun sairausloman jatkoksi lääkärin hänelle kirjoittamia lääkärinlausuntoja työkyvyttömyydestä 31.12.2000 saakka.

Toimisto pyysi toimiston asiantuntijalääkärinä toimivalta B:ltä lausuntoa A:n työkyvyttömyydestä ajalta 28.1.–31.12.2000. Lausunnossaan B oli kuitenkin toimiston mukaan ottanut kantaa lääkärin lausuntoon eikä omaansa.

Toimisto halusi ilmoituksensa mukaan vielä tältä osin tarkistaa päätöstään ja pyysi lausunnon A:n työkyvyttömyydestä vakuutuspiiriin kahdelta muulta asiantuntijalääkäriltä.

Toimiston mukaan sen olisi tullut pyytää B:ltä lausuntoa vasta 3.2.2000 alkaen. Asia on kuitenkin toimiston mukaan oikaistu myöhemmin.

B:n selitys

B toteaa selityksessään ottaneensa asiaan kantaa asiantuntijalääkärinä lääkärin kirjoittaman B-lausunnon perusteella. Hän kertoo arvioineensa lausunnon perusteella, että A kykenee tavanomaiseen työhönsä kotirouvana. Aikaisemmin hän oli kertomansa mukaan akuutin selkävaivan hoitavana lääkärinä määrännyt levon ja lääkityksen viikon ajaksi, mikä on käypä hoitokeino selän venähdyksen hoidossa. Virheenä asian käsittelyssä voidaan B:n mukaan pitää sitä, että hänen arviotaan pyydettiin jo 28.1.2000 alkaen.

Kansaneläkelaitoksen Itä-Suomen aluekeskuksen selvitys

Itä-Suomen aluekeskus toteaa lausunnossaan, että menettely A:n asiassa on ollut aluekeskuksen järjestämässä asiantuntijalääkäreiden koulutuksessa annetun suosituksen vastainen. Suositus on ollut, että asiantuntijalääkäri jääväisi itsensä valmistelemaan lausunnon antajana tilanteissa, joissa hän toimii hoitavana lääkärinä siinä samassa sairausprosessissa, jota sairaus koskee, vaikka asiantuntijalääkäri ei olisikaan etuushakemuksen liitteenä olevan lausunnon kirjoittaja. Aluekeskuksen mukaan hallintomenettelylain jääviyssäännökset ovat kuuluneet myös asiantuntijalääkäreiden yleiseen perehdyttämiseen.

Aluekeskuksen mukaan B:n olisi tullut jäädä itsensä lausunnon antajana. Hakemuksen ratkaisijan olisi tullut viime kädessä kiinnittää huomiota asiaan. B:n kirjoittama A-todistus jäi vahingossa huomaamatta, jolloin syntyi virhe hallintomenettelylain mukaisessa toimimisessa. Aluekeskuksen mukaan asia kuitenkin korjattiin valitusprosessin yhteydessä.

Aluekeskuksen mukaan Kansaneläkelaitoksessa on parhaillaan valmisteilla valtakunnallinen asiantuntijalääkäreiden perehdyttämiskansio, johon sisältyy myös selvitys hallintomenettelylain mukaisesta esteellisyydestä.

Kansaneläkelaitoksen terveys- ja toimeentuloturvaosaston lausunto

Osaston mukaan Kansaneläkelaitoksen toiminnassa on sovellettu hallintomenettelyä ja sen esteellisyyssäännöksiä lain voimaan tulosta eli vuodesta 1984 lukien. Esteellisyyssäännökset on otettu huomioon myös alueellisten lääkärien järjestämässä koulutuksessa. Osasto viittaa vuoden 2001 marraskuussa toimeenpano-ohjeeseen lisättyyn ohjeeseen hallintomenettelylain soveltamisesta, joka koskee myös asiantuntijalääkäreitä. Ohjeiden mukaan on ensisijaisesti jokaisen itsensä velvollisuus todeta oma esteellisyysensä, ilman että siihen vedotaan.

Osaston mukaan A:n asiassa on tapahtunut valitettava menettelyvirhe, joka on kuitenkin asiakkaan aktiivisuuden ansiosta valituskäsittelyn yhteydessä korjaantunut. Myös osasto mainitsee lausunnossaan valmisteilla olevan asiantuntijalääkäreille tarkoitetun toimeenpano-ohjeen. Osaston lakimieheltä puhelimitse toukokuussa 2003 saadun tiedon mukaan osasto valmistelee materiaalia asiantuntijalääkäreiden koulutusta varten. Materiaali ei kuitenkaan ole vielä valmistunut.

Itä-Suomen sosiaalivakuutuslautakunnan ja tarkastuslautakunnan selvitykset

A oli esittänyt B:n esteellisyyttä koskevan väitteen valituskirjelmässään, minkä johdosta pyysin muutoksenhakuasteilta selvitystä siitä, miksi ne eivät päätöksissään ottaneet kantaa väitteeseen.

Itä-Suomen sosiaalivakuutuslautakunta totesi selvityksessään, että A:n esittämä väite ei koskenut valituksenalaisen päätöksen tehnyttä toimihenkilöä, vaan kohdistui lääkäriin, joka oli antanut asiantuntijalausunnon toimistolle. Sosiaalivakuutuslautakunta oli katsonut väitteen tarkoittavan sitä, mikä merkitys kyseisen lääkärin lausunnolle asiassa voidaan antaa. Kyse oli sen mukaan siis todistusharkinnasta eikä päätöksenteon oikeellisuutta koskevasta prosessiväitteestä. Tämän vuoksi sosiaalivakuutuslautakunta ei myöskään lausunut asiasta päätöksessään erikseen.

Tarkastuslautakunta ilmoitti selvityksessään, että A:n sairauspäiväraha-asian esittelijä kiinnitti muistiossaan huomiota B:n asemaan toisaalta lääkärintodistuksen antajana ja sen jälkeen asiantuntijalääkärinä. Esittelijän mielestä kyseessä oli ollut prosessuaalinen virhe. Asiaan oli kuitenkin saatu toisen asiantuntijalääkärin lausunto, joten virhe oli korjautunut. Esittelijä katsoi, ettei virhe edellyttänyt asian palauttamista, koska asiaan oli saatu myös esteettömän asiantuntijalääkärin lausunto. Esittelijä oli myös todennut, ettei Kansaneläkelaitoksen asiantuntijalääkäri ole asian ratkaisija, vaan antaa vain lausunnon.

Tarkastuslautakunnan asianomainen jaosto yhtyi esittelijän näkemykseen ja A:n sairauspäiväraha-asia ratkaistiin virheestä huolimatta.

Tarkastuslautakunta toteaa selvityksessään lisäksi, että A ei ollut lautakunnalle lähettämässään valituskirjelmässä missään vaiheessa esittänyt selvää väitettä B:n esteellisyydestä. Tämän vuoksi tätä prosessuaalista seikkaa ei myöskään mainittu päätöksessä.

A:n vastineet

A antoi lausuntojen ja selvitysten johdosta vastineensa 14.5.2002 ja 2.12.2002. A:n mielestä asiassa ei ole ratkaisevaa se, mistä alkaen toimisto pyysi B:ltä lausuntoa hänen työkyvyttömyydestään, vaan se, miksi B:n asiantuntijalääkärinä antama arvio hänen työkyvystään poikkesi B:n hoitavana lääkärinä antamasta arviosta.

3

RATKAISU

3.1

Kansaneläkelaitoksen asiantuntijalääkärin esteellisyys

3.1.1

Hallintomenettelylain esteellisyyssäännösten soveltaminen asiantuntijalääkäriin

Hallintomenettelylain (598/82) 3 §:n mukaan Kansaneläkelaitoksen toimielimissä noudatetaan hallintomenettelylakia. Kansaneläkelaitoksen eläke- ja toimeentuloturvaosasto viittaa lausunnossaan hallintomenettelylain

esteellisyyssäännöksiin. Lain 10 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaan virkamies on esteellinen muun muassa silloin, kun luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu. Esteellinen henkilö ei saa käsitellä asiaa eikä olla läsnä sitä käsiteltäessä (lain 11 §).

Sairauspäiväraha-asioissa Kansaneläkelaitoksen asiantuntijalääkäri esittää asiakirjojen perusteella lääketieteellisen arvion yksittäisen vakuutetun työkyvystä. Vakuutettua koskevan ratkaisun tekee kuitenkin Kansaneläkelaitoksen toimihenkilö.

Hallintomenettelylain 11 §:n mukainen "asian käsittely" sisältää myös muuta kuin varsinaisen ratkaisutoiminnan. Oikeuskirjallisuudessa Heikki Kulla on katsonut "asian käsittelyn" koostuvan käsittelytoimista, kuten asian valmistelusta, jotka voivat vaikuttaa asiassa tehtävän päätöksen sisältöön (Kulla: Hallintomenettelyn perusteet, 2000, s. 108). Myös 1.1.2004 voimaan tulevan hallintolain hallituksen esityksessä HE 72/2002 vp korostetaan, että käsittelyyn osallistumista on tulkittava laajasti.

Kansaneläkelaitoksen asiantuntijalääkäriin kannanotolla on käsitykseni mukaan merkittävä vaikutus sairauspäiväraha-asiaa annettavan päätöksen sisältöön. Tämän vuoksi on nähdäkseni tärkeää, että Kansaneläkelaitoksen asiantuntijalääkäri on yksittäistä asiaa Kansaneläkelaitoksessa käsitellessään esteetön sekä toimii puolueettomasti ja asianmukaisesti siten kuin hallintomenettelylaissa säädetään. Käsitykseni mukaan hallintomenettelylain 10 §:n 1 momentin 6 kohta estää asiantuntijalääkäriä osallistumasta asian käsittelyyn etuusasiassa, jos hän on osallistunut etuuden hakijan hoitoon samassa sairauskokonaisuudessa. Näin myös Kansaneläkelaitos on käsitykseni mukaan arvioinut asiantuntijalääkäreidensä aseman.

3.1.2

Esteellisyyden ratkaiseminen ja sen vaikutus päätökseen

Lähtökohtana esteellisyyden toteamisessa on se, että virkamies jäävä itse itsensä. Myös Kansaneläkelaitos on edellä mainituissa vuonna 2001 antamissaan ohjeissa todennut, että on ensisijaisesti jokaisen itsensä velvollisuus todeta oma esteellisyytensä, ilman että siihen vedotaan.

Näin ollen myös Kansaneläkelaitoksen asiantuntijalääkäri on ensisijaisesti itse velvollinen toteamaan mahdollisen esteellisyytensä yksittäisessä etuusasiassa. Etuuden hakija voi myös tehdä väitteen asiantuntijalääkäriin esteellisyydestä. Viime kädessä esteellisyyden ratkaisee yksittäistapauksessa se valitusaste, joka antaa lopullisen päätöksen etuusasiassa.

Arvioidessaan osallistumis- ja läsnäolokiellon rikkomisen vaikutusta päätöksen pätevyYTEEN, Kulla toteaa, että pääsääntöisesti esteellisen osallistuminen aiheuttaa päätöksen pätemättömyyden. Mikäli päätöksestä on valitettu, valitusviranomaisen kumoaa päätöksen. Päätös ei ole Kullan mukaan pätemätön silloin, kun esteellisen osallistuminen ei ole asian laadun vuoksi voinut vaikuttaa asian ratkaisuun. Olettama on kuitenkin hänen mukaansa se, että esteellisen osallistuminen on voinut vaikuttaa päätöksen sisältöön (Kulla, em. teos s. 110).

3.2

A:n sairauspäiväraha-asian arviointia

3.2.1

Asiantuntijalääkäri B:n ja toimiston menettely

Kansaneläkelaitoksen terveys - ja toimeentuloturvaosaston ja Itä-Suomen aluekeskuksen mukaan B:n ei olisi tullut antaa lausuntoa asiantuntijalääkärinä A:n asiassa, vaan hänen olisi tullut jäävätä itsensä asian käsittelystä.

Toimiston toimistonjohtaja C, joka on samalla myös vakuutuspiirin johtaja, on sen sijaan selvityksessään katsonut, ettei B ole ottanut kantaa kirjoittamaansa A-todistukseen, vaan A:sta kirjoitettuun B-lausuntoon. C:n lausuma on kuitenkin nähdäkseni ristiriidassa toimiston menettelyn kanssa. Asiakirjoista käy nimittäin ilmi, että A oli yhteydessä toimistoon hylkäävän päätöksen saatuaan. Tuossa yhteydessä tuli ilmi myös B:n asema.

Toimisto lähetti A:lle 4.10.2000 päivätyn kirjeen, jossa se pyysi A:lta suostumusta 14.9.2000 antamansa päätöksen oikaisuun. Perusteeksi toimisto ilmoitti seuraavaa: "Asianne tulisi käsitellä uudelleen, koska 28.1–2.2.2000 lääkärinlausunnon allekirjoittanut hoitava lääkäri on toiminut asiantuntijalääkärinä, eli hän on ollut jäävi käsittelemään asiaanne." Kirjeen on allekirjoittanut toimistonjohtaja D.

A ei antanut suostumustaan päätöksen oikaisuun, vaan haki muutosta toimiston päätökseen. Näin ollen toimiston päätös ei saanut lainvoimaa eikä sen poistaminen ollut enää mahdollista.

Muutoksenhakuasteista sosiaalivakuutuslautakunta siis piti A:n väitettä B:n asemasta todistusharkintaan kuuluvana seikkana. Ylin muutoksenhakuaste eli tarkastuslautakunta sen sijaan katsoi, että asiassa oli tapahtunut prosessivirhe, joka oli kuitenkin korjautunut. Se ei kuitenkaan kirjannut kantaansa päätökseensä selvityksessään mainitsemiinsa perustein. Tähän seikkaan ja muutoksenhakuasteiden menettelyyn muutoinkin palaan vielä jäljempänä.

Edellä kerrotun perusteella katson kuitenkin selvitetyn sen, että asiassa on tapahtunut menettelyvirhe. Yhdyn terveys - ja toimeentuloturvaosaston ja aluekeskuksen näkemyksiin ja katson, että B on 28.8.2000 ollut esteellinen käsittelemään asiantuntijalääkärinä A:n sairauspäiväraha-asiaa.

Mitä tulee toimiston selvityksessään ja B:n selityksessään esittämään, totean lisäksi, että käsitykseni mukaan B:n esteellisyyden arvioinnissa ei ole merkitystä sillä, että hän on arviossaan 28.8.2000 viitannut A:sta myöhemmin kirjoitettuun B-lausuntoon. Esteellisyyttä ei olisi nähdäkseni poistanut myöskään se, että B:n kantaa asiantuntijalääkärinä olisi kysytty vain 3.2.2000 alkaen. B:n kirjoittamaa työkyvyttömyysaikaa ei käsitykseni mukaan voida irrottaa A:n sairauskokonaisuudesta erilleen. B:n olisi nähdäkseni tullut tuolloinkin huomata asiakirjoista esteellisyytensä ja pidättäytyä käsittelemästä asiantuntijalääkärinä A:n asiaa.

Edellä kerrotun perusteella katson, että B on menetellyt hallintomenettelylain 10 §:n 1 momentin 6 kohdan vastaisesti antaessaan asiantuntijalääkärinä lausunnon A:n sairauspäiväraha-asiassa.

Mitä sitten tulee B:n A:n työkyvystä antamiin arvioihin, totean aluksi, että esteellisyyssäännösten yhtenä tarkoituksena on nimenomaan estää nyt syntyneen kaltaiset tilanteet, joissa asian käsittelyyn osallistuvan henkilön puolueettomuuden voidaan perustellusti katsoa vaarantuneen.

B on itse kertonut arvioineensa aluksi A:n tilaa 28.1.2000 tämän akuutin selkävaivan vuoksi. Sen sijaan sairauspäiväraha-asiassa B on kertomansa mukaan arvioinut A:n sairausvakuutuslain 14 §:n mukaista työkykyä kotiäidin työhön lääkärin kirjoittaman B-lausunnon perusteella. Sairausvakuutuslain 19 §:n mukaanhan sairauspäivärahaa ei suoriteta työkyvyttömyyden alkamispäivältä eikä yhdeksältä sitä lähinnä seuraavalta arkipäivältä. B:n 28.1.2000 kirjoittamassa A-todistuksessa työkyvyttömyysaika oli kuusi päivää eikä se siis olisi oikeuttanut sairauspäivärahaan.

Ymmärrän, että A on tuntenut epäluuloa toimiston menettelyä kohtaan. Hänen sairauspäiväraha-asiassaan antoi lausunnon lääkäri, joka oli puoli vuotta aiemmin kirjoittanut hänet työkyvyttömäksi. Kaiken lisäksi tämä lääkäri katsoi lausunnoissaan, että A oli kykenevä työhönsä, vaikka A:n oman käsityksen mukaan hänen tilassaan ei ollut tapahtunut mitään muutosta.

B:n eri tilanteissa tekemien arvioiden lähtökohdat ovat kuitenkin olleet erilaiset. Tammikuussa 2000 B on nähdäkseni arvioinut A:n selän venähdyksen vaativan vain noin viikon pituisen levon. Elokuussa 2000 sen sijaan kyseessä on ollut A:n vaivojen kokonaisvaltaisempi arviointi ja erityisesti sen selvittäminen, miten ne vaikuttavat A:n kykyyn tehdä normaalina pidettävää työtä. Tähän nähden katson, että B:n menettely ei anna minulle tältä osin aihetta enempään toimenpiteisiin.

Käsitykseni mukaan B:n olisi siis tullut havaita kirjoittamansa A-todistus ja jäädä itsensä asian käsittelystä. B:n sairauspäiväraha-hakemuksessa on käsitykseni mukaan ollut liitteenä yksi B-lausunto ja kuusi A-todistusta, joista ensimmäinen oli siis B:n kirjoittama. Asiakirjoja ei siis ole ollut erityisen paljon ja nähdäkseni tässä tapauksessa voidaan arvostella myös toimistoa siitä, ettei se havainnut esteellisyyttä. Käsitykseni mukaan myös toimiston velvollisuus on osaltaan huolehtia siitä, että asian käsittelyyn osallistuvat ovat esteettömiä.

Sen sijaan asiassa ei ole nähdäkseni aihetta epäillä, että Kansaneläkelaitoksen toimisto olisi A:n väittämällä tavalla etukäteen päättänyt sairauspäivärahan epäamisestä ja hankkinut tämän mukaisen asiantuntijalääkärin lausunnon asiaan.

3.2.2

Muutoksenhakuasteiden menettelyn arviointia

B:n esteellisyyden ratkaiseminen ja vaikutus

B:n edellä kerrottu esteellisyys tuli siis ilmi, kun A toi asian valituskirjelmässään esille. Itseoikaisumahdollisuutta tutkiessaan toimisto hankki asiaan toisen asiantuntijalääkäriin lausunnon. Kansaneläkelaitoksen mukaan asiassa tapahtunut menettelyvirhe korjautui tässä yhteydessä. Sosiaalivakuutuslautakunta ei arvioinut asiaa lainkaan esteellisyysselvityksenä, mutta tarkastuslautakunta tulkitse asiain samoin kuin Kansaneläkelaitos.

Kansaneläkelaitoksen asiantuntijalääkäriin lausunnolla on käsitykseni mukaan merkittävä vaikutus sairauspäivärahopäätöksen sisältöön. Tämän vuoksi katson, että lähtökohtaisesti asiantuntijalääkäriin esteellisyys aiheuttaa sairauspäivärahopäätöksen pätemättömyyden. Tämä oli nähdäkseni ensin myös toimiston tarkoitus A:n asiassa. Selkein ja perustelluin ratkaisu A:n asiassa olisikin ollut mielestäni se, että sosiaalivakuutuslautakunta olisi kumonnut toimiston päätöksen menettelyvirheen perusteella ja palauttanut asian sille uudelleen käsiteltäväksi.

Olen edellä jaksossa 3.1 lausunut käsitykseni Kansaneläkelaitoksen asiantuntijalääkäriin esteellisyydestä ja sen ratkaisemisesta. Itä-Suomen sosiaalivakuutuslautakunta onkin käsitykseni mukaan arvioinut virheellisesti B:n asemaa sairauspäiväraha-asiain käsittelyssä, kun se katsoi A:n väitteen B:n asemasta olevan osa todistusharkintaa.

B:n esteellisyydessä on nähdäkseni ollut kyse sellaisesta hallintomenettelylain mukaisesta esteellisyydestä, joka muutoksenhakuelinten tulisi käsitykseni mukaan lisäksi tutkia viran puolesta ilman että siitä esitetään väitettä. Tämän vuoksi tarkastuslautakunnan vetoaminen suoranaisten esteellisyysväitteen puuttumiseen on käsitykseni mukaan virheellinen tulkinta. Totean lisäksi käsitykseni sen, että jo muutoksenhakijan viittaus siihen, että asiantuntijalääkäri on osallistunut myös hänen hoitoonsa, on riittävä muodostamaan sellaisen esteellisyysväitteen, joka on tutkittava ja johon on vastattava. Muutoksenhakijan on nähdäkseni voitava käyttää normaalia yleiskieltä ja saatava oikeutensa siten turvatuksi. Häneltä ei voida edellyttää täsmällisten juridisten ilmaisujen käyttämistä.

Tarkastuslautakunnan tekemää arviota virheen korjautumisesta voidaan nähdäkseni perustella sillä, että toimisto oli hankkinut asiaan myös toisen asiantuntijalääkäriin lausunnon, minkä jälkeen myös asiassa esteetön sosiaalivakuutuslautakunta ja sen asiantuntijalääkäri oli käsitellyt A:n asian. Tarkastuslautakunnan antaessa päätöksensä A:n sairauspäiväraha-asia oli ollut vireillä jo lähes 1,5 vuotta.

Edellä kerrotun perusteella katson, että tarkastuslautakunta on tehnyt ratkaisunsa B:n esteellisyyttä koskevassa asiassa sille laissa säädetyn harkintavallan nojalla. Toimistossa tapahtunut menettelyvirhe ei ole käsitykseni mukaan myöskään vaikuttanut A:n asian lopputulokseen. Tarkastuslautakunta on antanut päätöksensä tältäkin osin sille laissa säädetyn harkintavallan nojalla eikä asiassa ole ilmennyt aihetta epäillä, että tarkastuslautakunta olisi ylittänyt harkintavaltansa tai käyttänyt sitä väärin.

Päätöksen perusteleminen

Perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan oikeus saada perusteltu päätös asiassa turvataan lailla. Sosiaalivakuutuslautakunnissa ja tarkastuslautakunnassa käytävään menettelyyn sovelletaan hallintolainkäyttölakia. Sen 53 § edellyttää, että lautakuntien antamista päätöksistä on ilmeistä, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun ja millä oikeudellisella perusteella siihen on päädytty.

A:n asiassa muutoksenhakuelimet eivät mainitse päätöstensä perusteluissa B:n esteellisyyttä. Itä-Suomen sosiaalivakuutuslautakunta perustelee menettelyään sillä, että se tulkitsee asian olevan todistusharkintaa. Olen edellä kerroin perusteiden pitänyt tulkintaa virheellisenä. Totean lisäksi, etten voi yhtyä sosiaalivakuutuslautakunnan selvityksessään lausumaan siitä, että työkyvyttömyydestä esitetyn lääkärintodistuksen arviointi on todisteen oikeudellista harkintaa, josta ei päätöksen perusteluissa ole tarpeellista erikseen lausua. Jos viranomaisella on jokin erityinen syy arvioida esitettyä lääketieteellistä selvitystä normaalista poikkeavalla tavalla, tulisi se käsitykseni mukaan mainita myös päätöksen perusteluissa.

Päätösten asianmukainen ja riittävä perusteleminen on tärkeää ennen kaikkea asianosaisen oikeusturvan kannalta. Asianosaisen on saatava tietää, mitkä seikat ovat johtaneet häntä koskevaan ratkaisuun. Asianmukaiset perustelut ohjaavat häntä kiinnittämään huomiota niihin seikkoihin, joilla on merkitystä muutoksenhaun kannalta. Vain asioiden yksilöllisellä ja riittävällä perustelemisella voidaan varmistua perusteiden asianmukaisuudesta, ratkaisukäytännön johdonmukaisuudesta ja hakijoiden yhdenvertaisesta kohtelusta. Riittävät perustelut voivat myös lisätä luottamusta ratkaisujen sisältöön ja viranomaistoimintaan yleisemminkin.

Tarkastuslautakunnan olisi käsitykseni mukaan tullut sisällyttää päätöksensä perusteluihin arviointi B:n asemasta ja sen vaikutuksesta asiassa. A oli maininnut seikasta valituskirjelmässään tarkastuslautakunnalle sekä aiemmissa kirjelmissään. Asia oli selvästi epäilyttänyt häntä prosessin alusta alkaen. Näihin A:n epäilyihin olisi tullut myös vastata avoimesti.

4 TOIMENPITEET

Kansaneläkelaitoksen toimiston asiantuntijalääkäri B on siis käsitykseni mukaan menettänyt hallintomenettelylain 10 §:n 1 momentin 6 kohdan vastaisesti osallistuessaan asiantuntijalääkärinä A:n sairauspäiväraahakemuksen käsittelyyn.

Toimisto hankki asiaan toisen asiantuntijalääkärin lausunnon asian valituskäsittelyssä eikä menettelyvirhe ole käsitykseni mukaan vaikuttanut A:n sairauspäiväraha-asian lopputulokseen. Menettelyvirhe on nähdäkseni ollut seurausta huolimattomuudesta asian käsittelyssä.

Edellä kerrotun perusteella asia ei anna minulle aihetta muuhun kuin että saatan jaksossa 3.2.1 lausumani käsitykset B:n ja Kansaneläkelaitoksen

toimiston tietoon ja korostan esteellisyysäännösten noudattamisen ja hakemusten huolellisen käsittelyn tärkeyttä.

Lisäksi saatan jaksossa 3.2.2 lausumani käsitykset Itä-Suomen sosiaalivakuutuslautakunnan ja tarkastuslautakunnan tietoon ja vastaisen varalle huomioon otettaviksi.

Kantelukirjoituksen liitteet palautetaan A:lle.